

KÜLÖNÖS BARÁTSÁG

SZIMBA EMLÉKE

Szimba egy fiatal, tapasztalatlan nőstény oroszlán első kölykeként született 1971-ben, s rögtön látható volt, hogy anyja nem tud vele mit kezdeni. (Mellesleg már az is viszonylag ritka, ha egy nősténynek csak egy kölyke születik, mert akár ötöt is világra hozhat.) A satnya kisoroszlánt el is választottuk az anyjától, akit mindez szemlátomást teljesen hidegen hagyott. Ilyen esetekben a mesterséges felneveléshez szoptatós kutyát szoktunk keresni, s ezt az Állatkert a Rádióon keresztül adta hírül.

A Haris László által készített hajszárítóreklám eredeti fotográfiája, amelyen a fiatal, hároméves hím oroszlán – Szimba – látható e cikk szerzőjével.

Fotó: Haris László

1967 és 1975 között a Fővárosi Állat- és Növénykertben dolgoztam, eleinte az oroszlánok és a medvék ápolójaként. Majd néhány év múlva kineveztek az úgynevezett „ragadozókörcs” főápolójának, s ettől kezdve én feleltem a jegesmedvéknél, a fókáknál, az Állatódobában, a Bagolyvárban, a Tigrisházban és az Oroszlánbarlangban folyó munkáért, ahol hatan-heten dolgoztunk. Sok állatkölyköt neveltünk fel mesterségesen; barna medvéket, pumát, leopárdot, fekete párducokat, tigriseket és oroszlánokat. Utóbbiak közt volt a hozzám talán legközelebb álló egyed is: Szimba, a hím oroszlán, akiről az alábbiakban kívánok megemlékezni.

Rövid idő alatt érkezett is hozzánk egy körülbelül puli nagyságú, kurta, vörösesbarna bundájú keverék eb a saját dundi kölykével. Utóbbi a kisoroszlánnal hozza-étvetőleg egyforma méretű volt, ám kezdetben sokkal kövérebb. A szuka egy pokróccal bélelt ládát kapott, s ott szoptathatta a két kicsit; egyik munkatársammal pedig felváltva éjszakáztunk mellette, hogy ellenőrizzük, minden rendben megy-e.

Az oroszlánkölyköt Szimbának neveztük el, a kölyökkutyát pedig Bonzónak. Ő gyorsabban fejlődött ugyan, mint tejtestvére, de lassanként a kis Szimba is jó erőre kapott. Aztán mikor a két állatnak már nem volt szüksége anyatejre, s tojással és némi csukamájolajjal bekevert darált lóhúst ettek (akkortájt az oroszlánok gyakorlatilag csak lóhúson éltek), a szukát visszaadtuk a gazdájának. Kölyke azonban az Állatkertben maradt, mert úgy láttuk, hogy Szimbának szüksége van egy játszótársra. A meghatározhatatlan fajtába tartozó, apró termetű, vörösesbarna szőrű Bonzó eleinte sokkal tanulékonyabbnak és értelmesebbnek bizonyult a kisoroszlánnál. Rövidesen az Oroszlánbarlangban dolgozó

munkatársamnak és nekem elmaradhatatlan kísérőnk és társunk lett.

Eljött a nyár, s ekkor napközben, ha jó idő volt, a látogatók nagy örömeire Szimbát kivittük egy külső ketreche, hivatalos nevén volierbe. Am zárás előtt vissza kellett vinnünk az Oroszlánbarlangba, amit ő meglehetősen tiltakozással fogadott. Alig engedte magát megfogni, s miután már a súlya is jelentősen megnőtt, egyre nehezebb feladat lett a védekező állat nyakbőrét megragadni, s annál fogva feldobni az ember vállára, ahol aztán már sorsába beletörődve tűrte a szállítást. Elmondhatom, hogy ekkoriban én szó szerint is „kesztyűs kézzel” bántam vele. Mikor eljött Szimba hazaszállításának ideje, a Majomházból kölcsönkértem egy szinte könyékig érő, állatbefogáskor használt vastag bőrkesztyűt, hogy megvédjem a kezem a növekvő állat karmolásaitól. Mindez sikerült is, de az orromon máig ott díszleleg egy sebhely, amelyet egy ilyen cipekedés közben szereztem. Nem az oroszlánkölyök agresszióját őrzi ez az emlék, hanem az én ügyetlenségemét, mert rosszul vettem a vállamra: Szimba csak kapaszkodni próbált. Ő nagyon kedves, békés állat volt, s az lett később is. Jól tudta például, hogy karmait a velünk való kontaktus közben nem szabad kieresztenie.

CSODÁK CSODÁJA

1971. augusztus 27-én Budapesten megnyílt a Vadászati Világkiállítás, ahol Zambia pavilonjában egy négy hónapos kisoroszlánt is látni lehetett, akit végül a magyar kormányának ajándékoztak a kiállítók. Így lett Állatkertünk lakója a magától értetődően Zambiának elnevezett kis nőstény, s miután Szimbával közel egyidősek voltak, észszerűnek tűnt, hogy együtt tartsuk őket. Ennek köszönhetően jött létre a különös hármas: Szimba, a hím, Zambia, a

Az egykori Állatövodában a szerzőtől balra Zambia, jobbra pedig Szimba látható. Mindketten serdülőkorban voltak ekkor, s jól látszik Szimba serkenő sörénye is.

Fotó: A szerző archívumából

Szimba – az oroszlán – és Bonzó – a kutya – bár egyidősek voltak, de testméretük már kölyökkorukban jelentősen eltért egymástól, természetesen Szimba javára. Ugyanakkor abban az időben, amikor ez a fénykép készült róluk, Szimba még játékos kölyök volt, s kettejük közül Bonzó volt az, aki megfontoltabb, érettebb „személyiséggel” bírt.

Fotó: FÁNK archívum/ Kaposcy György

nőstény oroszlán, valamint Bonzó, az eb. Együtt nevelkedtek, s csodák csodájára a kutya lett köztük a főnök. Meglepő és szinte mulatságos volt látni, hogy ez a kis termetű állat milyen határozottan lépett fel a nála legalább ötször nagyobb testű és súlyú társaival szemben. Egy darabig az Oroszlánbarlangban lévő, nem túl méretes – alig 25-30 négyzetméter alapterületű – ketrechen etettük mindhármukat, s Bonzó olykor vicсорogva, sőt az orrukba harapva adta tudtára a két „nagyragadozónak”, hogy a vacsorára kapott húsadag java őt illeti. Azok pedig morogva tértek ki előle, de eszükbe sem jutott, hogy egy végzetes mancslegyintéssel vagy harapással torolják meg sérelmeiket.

Egyébként Bonzó szinte teljes életén át hasonló étrenden volt, mint az oroszlánok, csak néha darálva, nyers tojással kapta a lóhúst. Bár viszonylag kis testű volt, de erős, jó felépítésű kutya lett belőle, és soha nem panaszkodott az étrend miatt. Aztán két és fél évvel később, amikor Szimba és Zambia lassanként ivaréretté vált, Bonzót kivittük közös ketrecükből, mert féltünk, hogy élete onnantól kezdve már veszélyben forog. Attól fogva a kutya, aki szabadon közlekedhetett az intézményben, ám folyton mellettünk volt, igazi állatkerti mindenese lett. Tudta, hogy hova nem szabad bemerészkednie; hogy miként viselkedjen a többi állattal; s általában, hogy milyen szabályok érvényesek rá. Ő figyelmeztetett vakkantásával, ha valaki jött az Oroszlánbarlangba, ahol a „főhadiszállásom” volt, s ugatásával jelezte, ha a körletünkben bármi szokatlant észlelt.

Szimbával és Zambiával kölyökkoruk óta rendszeresen foglalkoztam, azaz sokat játszottam velük. Egyik legsikerültebb produkciónk az volt, mikor az Oroszlánbarlang nézőterén – persze csak akkor, ha nem voltak az Állatkertben látogatók – az Állatövodából származó egyik nagy, rácsos fahengert közösen hajtottuk úgy, hogy a belsejébe belebújít a két oroszlán, én meg a tetején egyensúlyoztam. Már kifejlett példányok voltak, amikor még azt is megtehettem, hogy a hátukra ülve vitetni próbáltam magam velük, de nemigen szerették, s csak rövid ideig tűrték el eme oroszlánhoz méltatlan szerepet.

EGY RÉGI FÉNYKÉP TÖRTÉNETE

Haris László fotóművész barátom, aki az 1970-es évek elején a *Nagyító* című újság címlapfotóiért felelt, egyszer azzal a kéréssel fordult hozzám, hogy ▶

szeretne készíteni egy olyan hajszárító-reklámfotót, melyen én egy oroszlán sörényét szárítom. Ennek semmi akadályát nem láttam. Az előre megbeszélt alkalommal, kezemben a hajszárítóval, el is indultam az épp a külső oroszlánkifutóban tanyázó Szimbához, aki Zambiával együtt ott bóbiskolt a napsütésben. Ám akkor Laci – szakmájának kiemelkedő képviselőjeként fölöttébb igényes ember lévén – közölte, hogy az lenne az igazi, ha ő az egész jelenetet közről fényképezhetné le; ezért bejönne velem az oroszlánhoz. Hozzá kell tennem, hogy Zambia és Szimba már teljesen kifejlett állatok voltak, s utóbbit éppen szép sörénye tette alkalmassá arra, hogy egy hajszárítóreklámban szerepeljen. Én Zambiában és Szimbában ugyan tökéletesen megbíztam, de kissé tartottam tőle, hogy barátom idegeskedni fog, mikor ott áll majd a hatalmas hímtől két-három méternyire. Aztán minden simán ment (Laci felesége a kifutón kívülről nézte az akciót, s szerintem ő idegeskedett a legjobban). Örültem neki, hogy két barátomat – Lacit és Szimbát – megismertethettem egymással. Ezt a fotót máig a barátság és a kölcsönös bizalom dokumentumaként tartom számon.

MEGRENDÍTŐ VISZONTLÁTÁS

1975-ben váratlanul allergiás lettem az állatszörökre, asztmás rohamaim is voltak, s ezért ott kellett hagynom az Állatkeretet. A rá következő időkben – gondolom, érthető módon – igyekeztem elfelejteni a Kertet, ahol annyi gyönyörű és néha megrázó élményben lehetett részem, s a Városligetnek még a környékét is elkerültem. Mikor megváltam Szimbától és Zambiától, négyévesek voltak, ami az oroszlánoknál fiatal felnőttkorának számít. Hosszú-hosszú éveig nem akartam látni sem őket, sem a többi állatot. Eltelt tizennégy esztendő, s egy filmforgatás alkalmával végre ismét kimentem az Állatkeretbe, ahol viszontláttuk egymást az időközben megöregedett Szimbával.

Az Állatodvában különböző magasságú posztamensek is voltak, amelyek az állatok mozgására, illetve különböző játékos feladatok végrehajtására szolgáltak. A két oroszlánkölyök közül Zambia volt az, aki szívésében ugrott fel ezekre.

Fotó: A szerző archívumából

Mindkét oroszlán rávehető volt arra is, hogy a képen látható, Zambiával végrehajtott, „háborzongató” jelenethez hasonló produkciókat végrehajtsa.

Fotó: A szerző archívumából

A találkozás megrendítő volt. Szinte hihetetlen, de amikor beléptem az akkori Oroszlánbarlangba, Szimba a ketrecéből még nem láthatott, ám a hangomat felismerte. Rögtön felugrott, s jellegzetes oroszlándörögéssel fogadott (mely nem hasonlít a haragos morgásra). Megismétlem: tizennégy év telt el, mióta nem találkoztunk! Aztán engedélyt kaptam rá, hogy odalépjek a ketrecéhez, és a rács-hoz dörgölődöz, hízelgő nagymacska sörényébe túrjak, s megsimogassam az oldalát. Bámulatosnak találtam, hogy az akkor már tizennyolc éves (az oroszlánoknál ez aggastyánkor), szemlátomást roskatag állat rögtön megismert, és örült nekem, bár egyszer-egyszer rám is mordult, mintha csak azt mondta volna: „Hát hová tűntél? Miért hagytál engem cserben?”

Ez volt az utolsó találkozásom Szimbával, aki nem sokkal később meghalt. Zambia már évekkorábban távozott a szabad vadászmezőkre. Bonzót szerencsétlenül totyogó vénségként egyszer még láttam az Állatkeretben, de nem mentem oda hozzá, mert vagy nem ismert volna meg, vagy túlzottan felzaklatta volna a találkozás. „Mostohatestvéreit” évekkal túlélve, kutyához képest matuzsálemi kort ért meg.

Nézegetem a Haris Laci által készített fényképet, s engem is meglep, milyen erős érzelmek támadnak bennem, ha „nevelt fiamra és barátomra” – Szimbára – meg a társaira gondolok; sőt némi lelkifurdalás-féle is belém hasít, hiszen egykor elhagytam őket.

SZEMADÁM GYÖRGY

